

JER Trapman

DE MONNIK
EN
HET MEISJE

Het meisje uit de titel van dit boek, dat ben ik. Nu 78 jaar. Vanaf mijn 24ste heb ik gecorrespondeerd met de monnik. Die is nu 80 jaar. Wij hebben samen aan elkaar om en nabij 120 brieven geschreven. Over een periode van ruim een halve eeuw. Die monnik komt uit het Midden-Oosten. Wij schreven elkaar in het Frans. Ik met mijn schoolfrans deed dagen over een brief.

TAIZÉ 1969

In 1969 ontmoetten wij elkaar voor het eerst in Taizé in Frankrijk, een internationale leefgemeenschap van mannen uit verschillende christelijke kerken. Begonnen in 1940 als opvang voor mensen die de Tweede Wereldoorlog ontvluchtten, veelal Joden. De plaats is uitgegroeid tot een centrum voor oecumene, waar jongeren uit de hele wereld inspiratie komen opdoen. Zelfs de opeenvolgende pausen sloten zich erbij aan, te beginnen met de Poolse paus Johannes Paulus de Tweede. Zij kwamen op de tweejaarlijkse Wereldjongerendagen de mis opdragen. De voornaamste opdracht en roeping van deze gemeenschap was de eenheid onder de christelijke kerken te bevorderen.

De mannen gingen samenleven als broeders, zoals in de rooms-katholieke kerk al eeuwen gebruikelijk was. En zij namen geloften voor intrede over van de rooms-katholieke kerk: niet trouwen, gemeenschap van goederen en leven in eenvoud. Er zijn ook zeker honderd korte meerstemmige liederen aan deze gemeenschap verbonden, de meeste gecomponeerd door Joseph Gelineau (overleden 2008), een priester uit de regio. Verspreid over heel de wereld worden deze liederen gezongen, overal in de eigen taal of in de traditionele en universele taal van de rooms-katholieke kerk: het Latijn. De Jezus van het christelijk geloof heeft al die kerkscheuringen zeker niet gewild. In een gebed tot zijn Vader, zo noemt hij God, bidt hij voor

die eenheid (evangelie volgens Johannes 17 vers 20 en 21). Dat streven naar eenheid onder de christelijke gelovigen heeft sinds de oprichting van de Wereldraad van Kerken in 1948 in Geneve ook officieel een aanvang genomen. De rooms-katholieke kerk is geen lid, maar werkt er wel nauw mee samen. Aangetrokken door de roep om eenheid kwamen de monnik en het meisje naar Taizé. Ik behoorde tot de protestantse kerk van Nederland, zoals ook mijn voorvaderen, en het geslacht waaruit de monnik geboren was, was al eeuwen rooms-katholiek.

Tijd voor de lunch. Ik heb mijn homp brood met een stuk boter opgehaald bij de uitdeelpost en vind een plaatsje op een houten bank in een ruime

tent. Daar zit al een man. Ik ga tegenover hem zitten. We groeten elkaar. Hij heeft geen mes; ik reik hem mijn mes aan. Hij neemt mij op. We zeggen niet veel want er moet gegeten worden en er is een middagprogramma. Maar er is nog tijd. Hij vraagt of ik mee wil lopen naar zijn tent op het kampeerterrein. Dat doe ik. Daar aangekomen vraagt hij of ik ook naar binnen wil gaan. Ik doe dat. In dit oord is er grote openheid onder de gasten en het is er volkomen veilig; er is geen beveiliging nodig. En zijn vraag klinkt oprecht. Binnen in de kleine tent zitten we noodgedwongen enige ogenblikken tegen elkaar. Ik begrijp zijn verlangen naar fysieke nabijheid. Ik voel niets van dien aard, dus staan wij al gauw weer buiten. Behalve dit ogenblik van

wederzijds begrip gebeurt er verder niets. We wandelen veel samen en praten wat en elke dag komt hij mij de zoetigheden brengen die als afsluiting van de warme maaltijden worden uitgedeeld, want zelf eet hij die niet.

Ik vraag om zijn adres en hij om het mijne, en dan komt maanden later de eerste brief. In die brief vraagt hij zich af of hij vriendschap met mij zal gaan sluiten en hoe ik daar tegenover sta. Zijn besluit hangt af van het mijne. En dan volgt er een merkwaardige zin: Vaak doet men dingen die men niet wil:

“On fait souvent ce que nous ne voulons pas”.

Ik was voor hem een mysterie en hij wilde mij graag begrijpen. Zijn voorstel bleef voor mij lang een ongemakkelijke vraag, waarop ik geen duidelijk antwoord kon geven. Kort voordat ik hem voor het eerst ontmoette had ik juist eenzelfde aanbod afgeslagen van een aan het celibaat verplichte man waarop ik op slag verliefd was geworden. Deze bood mij, nadat ik hem verteld had dat ik verliefd op hem was, zijn vriendschap aan. Ik zag in dat ik dat niet kon opbrengen want als je verliefd bent wil je andere dingen. Maar ik zag ook in dat hij voor de Wereld en de Kerk, twee grootheden die ook mij in beweging brachten, meer kon betekenen wanneer hij geen vrouw en een gezin moest dienen. Zo ging hij bijvoorbeeld naar

Burundi om goed te doen, terwijl de Houthu's en de Tutsi's elkaar afslachtten. Burundi is in 1962 onafhankelijk geworden. In 1972 vond er een uitbarsting van geweld plaats, 250.000 doden, en tijdens de burgeroorlog van 1993-2005 opnieuw 300.000 doden, plus uiteraard wederom de vele verminkten, getraumatiseerden en treurende om wie of wat zij verloren hadden. Het mooie streven om als een aan God gewijde mens er te zijn voor allen kwam er dan voor mij op neer dat ik een van die allen was. Gelukkig woonde ik bovendien niet ook nog eens in Burundi. Deze man is al weer lang geleden overleden. En nu was er een interessante priesterstudent, die mij voor een soortgelijk blok zette. Van

verliefdheid was nu geen sprake. Ik schreef dat ik het contact niet wilde verbreken daar wij samen aangename momenten hadden beleefd. Iets wensen is makkelijker dan over iets beslissen:

“désirer est plus facile que décider”.

Dus bleven we schrijven. Als een nog jonge man die midden in het leven stond, had hij vrienden en vriendinnen, maar ik weet niet of hij zich wel voldoende realiseerde dat vriendschap met een getrouwde vrouw iets anders is dan, in mijn geval, met een ongetrouwde vrouw. De getrouwde heeft haar lichaam geparkeerd bij haar echtgenoot. Dit heb ik hem veel later, pas in 2024, eens expliciet zo gezegd. Het verschil

werd allengs duidelijk in het verloop van de tijd. De vraag naar vriendschap werd bedolven onder geschrijf over aanverwante zaken als het huwelijk, celibaat, eenzaamheid. Ook schreven wij over de politieke situatie in onze landen, onze reizen en over de vorderingen in onze studies. Soms liet ik wel eens wat los over de paar mannen die op mijn pad kwamen. Hijzelf werd in 1972 in Libanon tot priester gewijd. In een brief vroeg hij mij voor hem te bidden om de zware opdracht te kunnen volbrengen. Helemaal onderaan het velletje stond met kleine letters – het kon er nog net op - : Ik ben ook een man. Ik was uitgenodigd voor de plechtigheid, maar kon de reis niet opbrengen.

LEIDEN 1973

Tijdens mijn jarenlange studie kon ik uiteindelijk in Leiden een ruime kamer naar mijn zin betrekken en schrijf hem dat hij altijd welkom is. En dan komt hij mij aan het begin van de zomer van 1973 voor een paar dagen opzoeken. Ik zit in de eindfase van mijn studie sociologie. Moet nog slechts een werkstuk maken over een onderwerp dat ik zelf mag kiezen. Ik koos de Griekse stadsstaat en had *Politica* en *Ethica* van de grote filosoof Aristoteles al doorgelezen in Nederlandse vertaling. Dagelijks zat ik achter de schrijfmachine met als dagelijks resultaat dat er op de grond tientallen vol getypte en afgekeurde A4' tjes slingerden. Mijn vriend, die zelf onder andere filosofie studeerde,